

ฝ้า

ผศ.พญ.กนกวลัย กุลทันทน์
Faculty of Medicine Siriraj Hospital
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

ฝ้าเป็นผื่นสีน้ำตาลที่ใบหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งแถวแก้ม จมูก หน้าผาก คาง หรือบริเวณที่ถูกแสงแดด ผื่นมักจะเกิดขึ้นที่ละน้อยๆ และมักเป็นเหมือนกันทั้ง 2 ข้างของใบหน้า การที่ผื่นมีสีน้ำตาลเพราะมีการเพิ่มจำนวนเม็ดสีที่ผิวหน้า ฝ้ามักเป็นช่วงวัยกลางคน ช่วงอายุ 30-40 ปี ผู้หญิงเป็นมากกว่าผู้ชาย

สาเหตุที่ทำให้เกิดฝ้าได้แก่

1. แสงแดด เชื่อว่า เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ในแสงแดดมีแสงอัลตราไวโอเล็ต ทั้งช่วงคลื่นที่เรียก A และ B ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดฝ้าหรือทำให้ฝ้าเป็นมากขึ้น
2. ฮอร์โมน พบผู้ป่วยเป็นฝ้าขณะตั้งครรภ์หรือรับประทานยาคุมกำเนิดได้บ่อย หลังคลอดหรือหยุดยาฝ้าอาจจางลง จึงเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงของระดับฮอร์โมนเพศ น่าจะเป็นตัวการหนึ่งที่ทำให้เกิดฝ้า ในคนที่มีแนวโน้มที่จะเป็นอยู่
3. ยา พบว่าผู้ป่วยที่รับประทานยากันชักบางประเภท มีผื่นดำคล้ำรอยฝ้าขึ้นบริเวณใบหน้า จึงเชื่อว่ายานี้น่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการเกิดฝ้า
4. เครื่องสำอาง การแพ้ส่วนผสมในเครื่องสำอางอาจทำให้เกิดรอยดำแบบฝ้าได้ ส่วนผสมเหล่านี้อาจเป็นพวกสารให้กลิ่นหอมหรือสี แต่ก็พบน้อย
5. พันธุกรรม อาจมีส่วนเกี่ยวข้องในการเกิดฝ้า เนื่องจากพบฝ้าได้บ่อยในคนเอเชีย มากกว่าคนผิวขาว แต่อย่างไรก็ตามอุบัติการณ์นี้อาจไม่ใช่ผลจากพันธุกรรมจริงแต่อาจเป็นอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมหรือแสงแดดก็เป็นได้

แนวทางการรักษาฝ้า

หลักการรักษาฝ้าก็คือ พยายามหาสาเหตุ และแก้ไขหรือหลีกเลี่ยง เช่น ถ้าฝ้าเกิดจากการรับประทานยาคุมกำเนิด ก็อาจปรึกษาแพทย์เปลี่ยนไปคุมกำเนิดด้วยวิธีอื่น ใช้น้ำกันแดดที่มีประสิทธิภาพดี และหลีกเลี่ยงแสงแดดเท่าที่สามารถจะทำได้ ส่วนการทำให้ฝ้าจางลงนั้น วิธีที่ดีที่สุด คือการใช้ยาทา ซึ่งยาทารักษาฝ้ามีหลายชนิดเช่นยาในกลุ่มสารไฮโดรควิโนน กรดวิตามินเอ ยาทาประเภทคอร์ติโคสเตอโรยด์ กรดอะเซลาอิก เป็นต้น ยาทาเหล่านี้มีทั้งผลดีและฤทธิ์ข้างเคียง การใช้ยาโดยเลือกให้เกิดผลดี และไม่เกิดผลข้างเคียง หรือเกิดน้อยที่สุดนั้น ผู้ป่วยควรปรึกษาแพทย์ผิวหนัง ไม่ควรไปซื้อยาทาเองไปเรื่อย ๆ ซึ่งในท้ายสุดมักจะเกิดฤทธิ์ข้างเคียงจากยาทา ซึ่ง

อาจทำให้ใบหน้าดูแย่กว่าเกิดด้วยซ้ำไป สำหรับการรักษาอื่น ๆ เช่น การลอกหน้าด้วยสารเคมีอาจทำให้ฝ้าจางลงได้ แต่การทำต้องอาศัยความชำนาญและระวังอย่างมาก แนะนำว่าควรทำโดยแพทย์ผิวหนังการรักษาด้วยแสงเลเซอร์ และวิธีไฮดรอนโตฟอเรซิสผลการรักษายังไม่แน่นอน ยังต้องอาศัยการศึกษาติดตามผล

คำถามที่สำคัญมากก็คือ ฝ้าเมื่อรักษาแล้วจะหายขาดหรือไม่ คำตอบคือขึ้นกับสาเหตุและชนิดของฝ้า เช่น ฝ้าที่เกิดจากการรับประทานยาคุมกำเนิด หรือเกิดระหว่างตั้งครรภ์ ถ้าหยุดยาหรือหลังคลอด ฝ้าจะค่อย ๆ จางหายไป แต่ผู้ป่วยบางรายอาจหายไม่หมด เนื่องจากอาจยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดฝ้าอีก เช่น แสงแดด เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ถ้าแก้ไขไม่ได้ ฝ้าก็จะเป็นอยู่นาน นอกจากนี้ฝ้าชนิดที่เป็นต้น ๆ ก็หายเร็วและตอบสนองต่อการรักษาดีกว่าฝ้าชนิดลึก ๆ เมื่อรักษาฝ้าจนใบหน้าดูดี สิ่งที่ต้องปฏิบัติต่ออย่างยิ่ง คือ การหลีกเลี่ยงตัวกระตุ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ แสงแดด และใช้ยากันแดดที่มีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ฝ้ากลับมาเป็นอีก